

Sygn. akt VI A Ca 628/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Ksenia Sobolewska-Filcek

Sędzia Teresa Mróz (spr.)

Sędzia (del.) Przemysław Feliga

Protokolant: prot. sądowy Bartłomiej Sarna

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Agencji (...)

przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W. (poprzednio Bank (...) we W.)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 maja 2018 r., sygn. akt III C 1808/17

I oddala apelację;

II zasądza od Agencji (...) na rzecz (...) Bank (...) S.A. w W. 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego

Sygn. akt VI A Ca 628/18

UZASADNIENIE

Powódka Agencja (...) w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego Bank (...) Spółki Akcyjnej we W. 140.770,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od powyższej kwoty od dnia 24 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania na podstawie art. 471 k.c., oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu Agencja wskazała, że zawarła z (...) Bankiem (...) S.A. w W., (...) Bankiem S.A. w W. (poprzednikami prawnymi pozwanego), a także z pozwanym Bankiem (...) S.A. we W. szereg umów o współpracy, których przedmiotem były zasady, warunki i tryb przekazywania dopłat ze środków Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielanych ze środków Banku na realizację przedsięwzięć w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa (...) stosownie do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji (...) oraz sposób ich realizacji. W dniu 29 września 1997 r. (...) Bank (...) S.A. zawarł ze S. S. (2) umowę o kredyt na utworzenie/urządzenie gospodarstwa rolnego z dopłatami do oprocentowania ze środków Agencji w kwocie 344.000 zł z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięcia

gospodarczego. W związku z niedotrzymaniem przez kredytobiorcę zobowiązań wynikających z umowy, Bank wypowiedział w całości kredytobiorcy umowę i wezwał do zapłaty kapitału wymagalnego w kwocie 331.500 zł, odsetek umownych w kwocie 61.631,10 zł i odsetek karnych w kwocie 477.991,71 zł. Pismami z dnia 16 października 2013 r., 8 stycznia 2014 r., 13 marca 2014 r., 6 sierpnia 2014 r., 20 kwietnia 2015 r., 7 września 2015 r., 25 listopada 2015 r. oraz 1 lipca 2016 r. Agencja zwróciła się do Banku o przekazanie informacji odnośnie kwot uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości, w związku z postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przeciwko dłużnikowi S. S. (2) oraz sposobie ich zarachowania ze wskazaniem kwot przelanych na rachunek Agencji. Pozwana pismem z dnia 25 lipca 2016 r. poinformowała, że w postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości prowadzonym przeciwko S. S. (2) zostały odzyskane środki w łącznej kwocie 430.969,71 zł, które zostały zaliczone na spłatę całego kapitału, odsetek umownych i części odsetek ustawowych od kredytu, tj. które zostały w całości zarachowane na należności Banku, z pominięciem Agencji. Pozwana podała ponadto kwotę dopłat i odsetek ustawowych od dopłat, według stanu na dzień 26 lipca 2017 r.: dopłaty – 182.439,50 zł, odsetki ustawowe od dopłat – 439.556,70 zł. Dnia 20 kwietnia 2017 r. Bank przekazał na rzecz Agencji kwotę 227.841,64 zł tytułem zwrotu dopłat i odsetek ustawowych od dopłat. Agencja dokonując wpłatę w pierwszej kolejności zarachowała na należności uboczne, tj. kwota 184.093,80 zł została zaliczona na spłatę odsetek, a kwota 43.747,84 zł na spłatę kapitału. W związku z powyższym, pismem z dnia 29 maja 2017 r. Agencja wezwała Bank do zapłaty pozostałej (po rozliczeniu na dzień 20 kwietnia 2017 r.) kwoty 140.770,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w terminie 14 dni, z tytułu nieprzekazania przez Bank środków odzyskanych w postępowaniu egzekucyjnym ze sprzedaży nieruchomości kredytobiorcy S. S. (2). W ocenie powódki, niedotrzymanie przez Bank warunków umowy zawartej pomiędzy stronami w dniu 22 lipca 2005 r., dotyczących zwrotu należności uzyskanych w postępowaniu egzekucyjnym, naraziło Agencję na szkodę w wysokości 140.770,03 zł.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki kosztów procesu. Podniosła, że fakt zawarcia szeregu umów Banku z Agencją nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż w jej ocenie w przedmiotowej sprawie do trybu i zasad zwrotu dopłat należy stosować wyłącznie zapisy umowy nr (...) z dnia 17 kwietnia 1996 r., co jej zdaniem powódka potwierdziła w piśmie z dnia 28 grudnia 2016 r. Pozwany Bank wskazał, że uznał roszczenie Agencji o zwrot odzyskanej kwoty wraz z odsetkami za opóźnienie co do zasady, podnosząc jednocześnie zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie za okres dłuższy niż 3 lata wstecz. Zdaniem pozwanej w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje również zasada proporcjonalności do zaangażowanych środków stron. Pozwana zakwestionowała prawidłowość dokonanego przez powódkę zarachowania wpłaconych 20 kwietnia 2017 r. środków. Wskazała, że na kwotę w wysokości 227.841,64 zł składają się 184.517,86 zł (dopłaty i odsetki od dopłat) oraz 43.323,78 zł (odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia za 3 lata wstecz). Pozwana odmówiła przekazania pozostałych odsetek, podnosząc zarzut ich przedawnienia. Pozwana wskazała również proporcję zaangażowanych przez strony środków – Agencja 40,72 %, Bank 59,28 %. Z uwagi na fakt, że Bank odzyskał w toku postępowania egzekucyjnego kwotę 430.969,71 zł oraz kwotę 22.168,45 zł bezpośrednio od dłużnika – zgodnie z zasadą proporcjonalności z odzyskanej kwoty należną, z tytułu należności głównej, na rzecz powódki była kwota 184.517,86 zł. Z uwagi na fakt, że Bank nie przekazał tej kwoty na rzecz Agencji w wymaganym terminie, powódce należne były odsetki od niej za okres 3 lat wstecz tj. w wysokości 43.323,77 zł, które to kwoty zostały przekazane na rzecz Agencji w dniu 20 kwietnia 2017 r. Ponadto zdaniem pozwanej, powódka nie wskazała w jaki sposób dokonała obliczenia odsetek za opóźnienie, na poczet których zaliczyła przekazaną przez pozwaną wpłatę. Pozwana podkreśliła, że powódka zgodnie z art. 471 k.c. obowiązana była do wykazania przesłanek odpowiedzialności kontraktowej tj. niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, które było następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność, szkody po stronie wierzyciela oraz związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem w postaci niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania a szkodą. Przyznała, że nie przekazał wyegzekwowanych i przysługujących powódce kwot w terminie, zgodnie z łączącą strony umową, jednakże powyższe uchybienie samo w sobie nie może doprowadzić do uznania za zasadne roszczenia o odszkodowanie. Dodatkowo zdaniem pozwanej powódka nie wykazała adekwatnego związku przyczynowego i szkody.

W piśmie procesowym z dnia 4 kwietnia 2018 r. Agencja rozszerzyła powództwo do kwoty 223.236,91 zł, a następnie cofnęła w rozszerzonym zakresie na rozprawie w dniu 10 maja 2018 r. Sąd wskazał, że w istocie nie doszło do

skutecznego rozszerzenia powództwa, ponieważ powódka nie wykonała zarządzenia zobowiązującego do uzupełnienia braków formalnych pisma, co skutkowało zarządzeniem jego zwrotu.

Ostatecznie powódka rozszerzyła żądanie zasądzenia odsetek domagając się zasądzenia kwoty określonej w pozwie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 kwietnia 2017 r. Powódka zgodziła się ze stanowiskiem pozwanej odnośnie do ustalonych proporcji rozliczeń i przyjęła procentowe stawki wskazywanego przez pozwanego.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Orzeczenie powyższe zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych Sądu Okręgowego:

W dniu 17 kwietnia 1996 r. w W. pomiędzy Agencją (...) a (...) Bank (...) Spółką Akcyjną w W., zawarta została umowa nr (...), przedmiotem której były zasady, warunki i tryb stosowania przez Agencję dopłat stanowiących część oprocentowania należnego Bankowi do kredytów udzielanych przez Bank z jego środków własnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji (...) oraz sposobów ich realizacji.

Umowa o współpracy nr (...) uległa rozwiązaniu z dniem 30 kwietnia 1997 r., tj. w dniu w którym zgodnie z par. 11 pkt 5 pomiędzy (...) Bankiem (...) S.A. zaczęła obowiązywać umowa nr (...) z dnia 15 kwietnia 1997 r., przedmiotem której były zasady, warunki i tryb przekazywania dopłat ze środków Agencji do oprocentowania kredytów udzielonych przez bank na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa, zakup gruntów rolnych, utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia, realizację przedsięwzięć inwestycyjnych objętych programami branżowymi i regionalnymi, stosowanie i zwiększenie dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa udzielonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji oraz sposobów ich realizacji, przedsięwzięcia inwestycyjne tworzące nowe stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich oraz gminach miejsko-wiejskich gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej, utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji zaakceptowanego przez Ministrów (...) programów osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa. Zgodnie z § 2 przedmiotowej umowy cele, zasady i warunki kredytowania zostały określone w Zarządzeniu nr (...) Prezesa Agencji z dnia 4 marca 1997 r. w sprawie wprowadzenia zasad udzielania kredytów z dopłatą Agencji do oprocentowania, zasad stosowania i zwiększania dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa udzielonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji oraz sposób ich realizacji, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy.

Załącznikiem nr 1 do Umowy o współpracy nr (...) są zasady udzielania kredytów inwestycyjnych z dopłatą Agencji do oprocentowania, zasad stosowania i zwiększania dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie (...), wprowadzone zarządzeniem nr (...) Prezesa Agencji z dnia 4 marca 1997 r. Zgodnie z regulacją części II działu IV, rozdziału IV wskazanych zasad Bank zobowiązany jest zwrócić Agencji kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wysłania środków na rachunek Banku do dnia ich wysłania przez Bank na rachunek Agencji w przypadku kiedy kredyt udzielony został przez Bank niezgodnie z warunkami określonymi w umowie, a także w przypadku nienależnie pobranych od Agencji dopłat.

Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy nr (...) z 15 kwietnia 1997 r., w przypadku, gdy zachodzi określony w niniejszej umowie obowiązek zwrotu dopłat wraz z ustawowymi odsetkami, Bank zobowiązany jest do wyegzekwowania od kredytobiorcy i niezwłocznego przekazania na rzecz Agencji. W przypadku, gdy Bank dochodzi od kredytobiorcy zwrotu dopłat i swoich wierzytelności podział kwot jest następujący: a) gdy kredytobiorca zaspokoi wierzytelność Agencji i Banku w pełnej wysokości, Bank w terminie 14 dni przekaże Agencji należną jej kwotę, b) gdy kredytobiorca zaspokoi wierzytelność Agencji i Banku w części, Bank w terminie 14 dni od daty jej otrzymania przekaże Agencji część kwoty w

wysokości proporcjonalnej do zaangażowanych przez strony środków z zaznaczeniem, jaka część przekazanej kwoty stanowi dopłatę, a jaka odsetki. Z kolei gdy kredytobiorca nie dokona spłaty należności lub dokona jej w części, Bank podejmuje działania windykacyjne. Środki odzyskane w drodze windykacji w pierwszej kolejności przeznaczone będą na pokrycie kosztów windykacji. Pozostała kwota podlega podziałowi proporcjonalnie do zaangażowanych środków stron umowy, na warunkach i terminie określonych w § 6 ust. 2c.

Dnia 29 września 1997 r. (...) Bank (...) S.A. w W. zawarł ze S. S. (2) umowę o kredyt nr (...)60.1997 na utworzenie/urządzenie gospodarstwa rolnego z dopłatami do oprocentowania ze środków Agencji (...). Zgodnie z § 1.1. przedmiotowej umowy Bank udzielił Kredytobiorcy, na jego wniosek z dnia 14 sierpnia 1997 r. kredyt w kwocie 344.000 zł na finansowanie zakupu gospodarstwa rolnego, maszyn i urządzeń produkcji rolnej, modernizacji obory oraz zakup stada, na okres 108 miesięcy od dnia 1 października 1997 r. do dnia 30 września 2006 r. Kredyt, którego oprocentowanie objęte było dopłatą ze środków Agencji (...) udzielany był według zasad i na warunkach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji (...) oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.) (§ 1.3). Zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu, a także innych związanych z kredytem należności były hipoteka umowna w wysokości 26.355 zł na nieruchomości położonej w miejscowości P. D., Z., objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w L. Wydział V Ksiąg Wieczystych, hipoteka umowna w wysokości 317.645 zł na nieruchomości położonej w miejscowości P., objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w L. Wydział V Ksiąg Wieczystych, cesja praw z polisy ubezpieczenia powyższej nieruchomości, poręczenie spłaty kredytu do kwoty 206.400 zł udzielone przez Agencję (...), weksel własny in blanco z wystawienia kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową (...) małżonki kredytobiorcy, cesja należności przyszłych z umowy dostaw mleka zawartej pomiędzy Klientem i (...) Sp. z o.o. w W., fabryka w B..

W dniu 14 lipca 2005 r. pomiędzy Agencją a (...)Bankiem S.A. w W. doszło do zawarcia umowy nr (...), przedmiotem której były zasady, warunki i tryb stosowania przez Agencję dopłat stanowiących część oprocentowania należnego Bankowi do kredytów udzielanych przez Bank z jego środków własnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji (...) oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.). Zgodnie z § 6 powyższej umowy Agencja udzielała Bankowi dopłat z zastrzeżeniem warunku, że jeżeli zaistnieją przesłanki zwrotu dopłat określone w załączniku nr 1, Bank zobowiązany jest do wyegzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorcy zwrotu części oprocentowania wynikającego z umowy kredytu oraz przelania go na rachunek Agencji niezwłocznie od daty wyegzekwowania (ust. 1). Zwrot należności, o której mowa w ust. 1 obejmuje kwotę równą dotychczas udzielonym dopłatom wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wpływu na rachunek Banku środków z Agencji do dnia ich wpływu na rachunek Agencji łącznie. Uzyskane środki w drodze egzekucji bądź dobrowolnej spłaty przez kredytobiorcę, Bank po pokryciu kosztów egzekucji przeznacza na zwrot pobranych dopłat wraz z należnymi odsetkami proporcjonalnie do zaangażowanych przez Bank i Agencję środków finansowych według stanu na dzień wszczęcia egzekucji bądź na dzień dobrowolnej spłaty (ust. 2). W myśl zapisu § 8 umowy nr (...) w przypadku, gdy kredyt został udzielony przez Bank niezgodnie z warunkami określonymi w tej umowie, Bank niezwłocznie od dnia stwierdzenia tej okoliczności zwróci Agencji kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wpływu na rachunek Banku środków z Agencji do dnia ich wpływu na rachunek Agencji łącznie (ust. 1). W przypadku nienależnie pobranych od Agencji dopłat, Bank niezwłocznie od dnia stwierdzenia nadmiernie pobranej kwoty zobowiązany jest do zwrotu Agencji kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wpływu na rachunek Banku środków z Agencji do dnia ich wpływu na rachunek Agencji łącznie (ust. 2). Z kolei zgodnie z zapisem § 9 umowy nr (...) Bank ponosi odpowiedzialność za zgodne z zasadami i warunkami wykonanie niniejszej umowy (ust. 2) i zobowiązany jest między innymi do kontrolowania prawidłowości udzielanych kredytów (ust. 4 pkt 1). Zgodnie z zapisem § 14 ust. 3 umowy nr (...) zobowiązania wynikające z dotychczas udzielonych przez Bank kredytów na cele wymienione w ust. 3 pkt 1-14 regulowane były w trybie i na warunkach niniejszej umowy, przy czym do zwrotu dopłat zastosowanie znajdowały postanowienia § 6-8, natomiast przesłanki zwrotu dopłat oceniać należało według umów obowiązujących Agencję i Bank w dniu udzielenia kredytu.

W roku 1997 nastąpiło połączenie (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej oraz (...) Bank Spółki Akcyjnej. Dnia 4 stycznia 2013 r. w trybie art. 492 § 1 k.s.h. Bank (...) S.A. przejął (...) Bank S.A.

Dnia 22 lipca 2005 r. Agencja zawarła z Bankiem (...) S.A. we W. umowę nr (...), przedmiotem której były zasady, warunki i tryb stosowania przez Agencję dopłat stanowiących część oprocentowania należnego Bankowi do kredytów udzielanych przez Bank z jego środków własnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań (...) oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.).

W związku z niedotrzymaniem przez kredytobiorcę S. S. (2) zobowiązań z tytułu powyższej umowy o kredyt, pismem z dnia 22 maja 2005 r. znak: (...) (...) Bank S.A. wypowiedział ją w całości i wezwał kredytobiorcę do zapłaty kapitału wymagalnego w kwocie 331.500 zł, odsetek umownych w kwocie 61.631,10 zł i odsetek karnych w kwocie 477.991,71 zł, wskazując, że zgodnie z treścią umowy okres wypowiedzenia wynosi 14 dni, licząc od dnia doręczenia przedmiotowego wypowiedzenia.

Z uwagi na brak spłaty zadłużenia, z dniem 29 kwietnia 2002 r. wszczęto postępowanie egzekucyjne przeciwko S. S. (2) i jego małżonce, prowadzone przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w O. J. W. oraz przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. J. O.. W wyniku postępowania egzekucyjnego Bank otrzymał łącznie kwotę 453.138,16 zł, w tym kwotę 430.969,71 zł z egzekucji z nieruchomości. Wpłaty na rzecz pozwanego kształtowały się następująco:

- dnia 12 października 2007 r. pozwany otrzymał wpłatę od kredytobiorcy w wysokości 20 535,65 zł,
- dnia 8 maja 2008 r. pozwany otrzymał wpłatę od komornika w wysokości 42.489,16 zł,
- dnia 17 czerwca 2008 r. pozwany otrzymał wpłatę od kredytobiorcy w wysokości 1.632,80 zł,
- dnia 1 września 2008 r. pozwany otrzymał wpłatę od komornika w wysokości 388.480,55 zł,

Na dzień wszczęcia postępowania egzekucyjnego zaangażowanie stron było następujące:

- Bank – 444.778,05 zł ((...) 396.832,04 zł + odsetki ustawowe 47.946,01 zł),
- Agencja – 305.422,43 zł.

Zgodnie z wyliczoną proporcją (Agencja 40,72%, Bank 59,28%) z odzyskanej od dłużnika kwoty Agencji należna była kwota 184.517,86 zł.

Pismami z dnia 16 października 2013 r., 8 stycznia 2014 r., 13 marca 2014 r., 6 sierpnia 2014 r., 20 kwietnia 2015 r., 7 września 2015 r., 25 listopada 2015 r. oraz 1 lipca 2016 r. Agencja zwróciła się do Banku o przekazanie informacji odnośnie kwot uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości, w związku z postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przeciwko dłużnikowi S. S. (2) oraz sposobie ich zarachowania ze wskazaniem kwot przelanych na rachunek Agencji.

Pozwany Bank pismem z dnia 25 lipca 2016 r. poinformował, że w postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości prowadzonym przeciwko S. S. (2) zostały odzyskane środki w łącznej kwocie 430.969,71 zł, które zostały zaliczone na spłatę całego kapitału, odsetek umownych i części odsetek ustawowych ode kredytu, tj. które zostały w całości zarachowane na należności Banku, z pominięciem Agencji. Pozwany podał ponadto kwotę dopłat i odsetek ustawowych od dopłat, według stanu na dzień 26 lipca 2017 r.: dopłaty – 182.439,50 zł, odsetki ustawowe od dopłat – 439.556,70 zł.

Pismem z dnia 9 sierpnia 2016 r. powódka po raz pierwszy wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 430.969,01 zł wraz z odsetkami ustawowymi za zwłokę liczonymi od dnia odzyskania środków do dnia ich zwrotu na rachunek Agencji. W uzasadnieniu pisma powódka powoływała się na zobowiązania pozwanego wynikające z umów nr (...).

Pismem z 22 września 2016 r. Agencja ponownie wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 430.969,71 zł, z uwagi na pozostawienie bez odpowiedzi pisma Agencji z dnia 9 sierpnia 2016 r.

W piśmie z dnia 18 października 2016 r. pozwana poinformowała Agencję, że uznaje roszczenie Agencji w zakresie zwrotu dopłat do oprocentowania oraz odsetek ustawowych od dopłat za okres ostatnich 3 lat oraz, że środki z tego tytułu zostaną przekazane Agencji do dnia 15 listopada 2016 r. W pozostałym zakresie podniesiono zarzut przedawnienia z uwagi na upływ trzy letniego okresu.

Dnia 20 kwietnia 2017 r. Bank przekazał na rzecz Agencji kwotę 227. 841,64 zł, na którą składały się kwota 184.517,86 zł (dopłaty i odsetki od dopłat) uzyskana od kredytobiorcy w drodze egzekucji oraz kwota 43.323,78 zł (odsetki za opóźnienie w przekazaniu kwoty wyliczone za okres 3 lata wstecz, licząc od dnia dokonania przelewu, z tytułu umowy z dnia 29 września 1997 r. zawartej ze S. S. (2)).

Pismem z dnia 26 maja 2017 r. Agencja zawiadomiła Bank, że dokonana w dniu 20 kwietnia 2017 r. wpłatę w pierwszej kolejności zarachowała na należności uboczne, tj. kwota 184.093,80 zł została zaliczona na spłatę odsetek, a kwota 43.747,84 zł na spłatę kapitału. W przedmiotowym piśmie poinformowano, że saldo należności po rozliczeniu powyższych wpłaty na dzień 20 kwietnia 2017 r. wynosi 140.770,03 zł z tytułu należności głównej.

Pismem doręczonym pozwanemu w dniu 9 czerwca 2017 r. Agencja wezwała Bank do zapłaty pozostałej (po rozliczeniu na dzień 20 kwietnia 2017 r.) kwoty 140.770,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w terminie 14 dni, z tytułu nieprzekazania przez Bank środków odzyskanych w postępowaniu egzekucyjnym ze sprzedaży nieruchomości kredytobiorcy S. S. (2). Jako podstawę zwrotu Agencja wskazała § 6 umowy nr (...) z dnia 22 lipca 2005 r.

W tych okolicznościach w ocenie Sądu Okręgowego powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Sąd podkreślił, że powódka swoje roszczenie sformułowała jako odszkodowanie na podstawie art. 471 k.c. Roszczenie powódka oparła na twierdzeniu, że na skutek zachowania pozwanej poniosła szkodę w wysokości 140.770,03 zł stanowiącą uszczerbek majątkowy rozumiany jako różnicę między aktualnym stanem majątku wierzyciela, a stanem hipotetycznym, jaki by istniał, gdyby zobowiązanie zostało należycie przez Bank wykonane. Według powódki termin przedawnienia jej roszczenia wynosi 10 lat. Powódka podniosła, że w niniejszej sprawie dniem wymagalności zgłoszonego roszczenia z art. 471 k.c. będzie dzień następujący po dniu dokonanej przez Bank wpłaty kwoty 227.841,64 zł, tj. dzień 21 kwietnia 2017 r. Jednocześnie powódka nie kwestionowała, że przekazana przez pozwanego Bank dnia 20 kwietnia 2017 r. kwota 227.841,64 zł odpowiada kwocie należnej Agencji tytułem zwrotu dopłat i odsetek od dopłat oraz odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia za okres 3 lat wstecz od dnia dokonania przelewu w związku z umową z zawartą z S. S. (2)

Pozwana twierdziła, że spełniła świadczenie wynikające z łączącej strony umowy, a powódka domagając się zapłaty kwoty dochodzonej pozwem nie wykazała, że doszło po jej stronie do powstania szkody w związku z umową, podkreślając, że żądanie powódki wynika jedynie z niewłaściwego zarachowania przekazanej powódce kwoty, z uwagi na zaliczenie jej w pierwszej kolejności na poczet przedawnionych odsetek.

Sąd podkreślił, że bezsporne pomiędzy stronami było zawarcie szeregu, opisanych umów o współpracy. Poza sporem pozostawało również zawarcie dnia 29 września 1997 r. przez (...) Bank (...) S.A. w W. ze S. S. (2) umowy o kredyt nr (...) na utworzenie/urządzenie gospodarstwa rolnego z dopłatami do oprocentowania ze środków Agencji (...). Kwestią sporną było natomiast to, która z umów o współpracy ma zastosowanie do niniejszej sprawy.

Powódka twierdziła, że do rozliczeń pomiędzy stronami należy stosować umowę nr (...), przedmiotem której były zasady, warunki i tryb stosowania przez Agencję dopłat stanowiących część oprocentowania należnego Bankowi do kredytów udzielanych przez Bank z jego środków własnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań (...) oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.).

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższym twierdzeniem nie można się zgodzić. Roszczenie Agencji nie wynika bowiem z umowy, którą zawarła ona bezpośrednio z pozwanym bankiem, tj. z umowy z dnia 22 lipca 2005r. (...) lecz z umowy, której pozwany bank stał się stroną na skutek połączenia Banku (...), z którym kredytobiorca zawarł umowę z (...) Bankiem, a następnie przejęcia (...) Banku przez pozwany bank.

W ocenie Sądu umową mającą zastosowanie w niniejszej sprawie jest umowa nr (...) zawarta przez Agencję z (...) Bankiem S.A. Z twierdzeń stron nie wynika bowiem, aby przedmiotowa umowa została rozwiązana. Ponadto, z treści umowy nr (...) nie wynika, aby na jej podstawie doszło do przejęcia zobowiązań wynikających z umowy nr (...).

Zgodnie z umową nr (...) zobowiązania wynikające z dotychczas udzielonych przez Bank kredytów na cele wymienione w ust. 3 pkt 1-14 regulowane były w trybie i na warunkach umowy nr (...), z tym, że do zwrotu dopłat miały zastosowanie zapisy § 6-8 umowy, zaś przesłanki zwrotu dopłat miały być oceniane według umów obowiązujących Agencję i Bank w dniu udzielania kredytu. Jak ustalono, w dacie udzielenia kredytu obowiązywała umowa nr (...) wraz z zasadami wprowadzonymi zarządzeniem nr (...) Prezesa Agencji z dnia 4 marca 1997 r.

Zastosowanie winien zatem znaleźć § 6 umowy nr (...) z 15 kwietnia 1997 r., zgodnie z którym w przypadku, gdy zachodzi określony w przedmiotowej umowie obowiązek zwrotu dopłat wraz z ustawowymi odsetkami, na Banku ciąży obowiązek ich wyegzekwowania od kredytobiorcy i niezwłocznego przekazania na rzecz Agencji. W przypadku, gdy Bank dochodzi od kredytobiorcy zwrotu dopłat i swoich wierzytelności podział kwot jest następujący: a) gdy kredytobiorca zaspokoi wierzytelność Agencji i Banku w pełnej wysokości, Bank w terminie 14 dni przekaze Agencji należną jej kwotę, b) gdy kredytobiorca zaspokoi wierzytelność Agencji i Banku w części, Bank w terminie 14 dni od daty jej otrzymania przekaze Agencji część kwoty w wysokości proporcjonalnej do zaangażowanych przez strony środków z zaznaczeniem jaka część przekazanej kwoty stanowi dopłatę, a jaka odsetki. Z kolei gdy kredytobiorca nie dokona spłaty należności lub dokona jej w części, Bank podejmuje działania windykacyjne. Środki odzyskane w drodze windykacji w pierwszej kolejności przeznaczone będą na pokrycie kosztów windykacji. Pozostała kwota podlega podziałowi proporcjonalnie do zaangażowanych środków stron umowy, na warunkach i terminie określonych w pkt b (§ 6 ust. 2c).

W wyniku postępowania egzekucyjnego Bank otrzymał łącznie kwotę 453.138,16 zł, a wpłaty na rzecz pozwanej kształtowały się następująco:

- dnia 12 października 2007 r. pozwana otrzymała wpłatę od kredytobiorcy w wysokości 20.535,65 zł,
- dnia 8 maja 2008 r. pozwana otrzymała wpłatę od komornika w wysokości 42.489,16 zł,
- dnia 17 czerwca 2008 r. pozwana otrzymała wpłatę od kredytobiorcy w wysokości 1.632,80 zł,
- dnia 1 września 2008 r. pozwana otrzymała wpłatę od komornika w wysokości 388.480,55 zł,

W piśmie z dnia 18 października 2016 r. pozwana poinformowała Agencję, że uznaje roszczenie Agencji w zakresie zwrotu dopłat do oprocentowania oraz odsetek ustawowych od dopłat za okres ostatnich 3 lat oraz, że środki z tego tytułu zostaną przekazane Agencji do dnia 15 listopada 2016 r. W pozostałym zakresie podniesiono zarzut przedawnienia z uwagi na upływ trzech lat. Dnia 20 kwietnia 2017 r. Bank przekazał na rzecz Agencji kwotę 227.841,64 zł, na którą składały się kwota 184.517,86 zł uzyskana od kredytobiorcy w drodze egzekucji oraz odsetki za opóźnienie w przekazaniu kwoty wyliczone za okres trzech lat wstecz, licząc od dnia dokonania przelewu, tytułem zwrotu dopłat i odsetek ustawowych od dopłat dotyczących umowy z dnia 29 września 1997 r. zawartej ze S. S. (2). Pismem z dnia 26 maja 2017 r. Agencja zawiadomiła Bank, że dokonana w dniu 20 kwietnia 2017 r. wpłatę w pierwszej kolejności zarachowała na należności uboczne, tj. kwota 184.093,80 zł została zaliczona na spłatę odsetek, a kwota 43.747,84 zł na spłatę kapitału. W przedmiotowym piśmie poinformowano, że saldo należności po rozliczeniu powyższej wpłaty na dzień 20 kwietnia 2017 r. wynosi 140.770,03 zł z tytułu należności głównej.

Wobec powyższego powódka podniosła, że dochodzone pozwem roszczenie nie wygasło wskutek spełnienia świadczenia z uwagi na powyższy sposób zarachowania wpłaty pozwanego. Zdaniem powódki sposób księgowania wpłaty jest zgodny z brzmieniem art. 451 § 1 k.c., zgodnie z którym dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że powódka mogła zaliczyć dokonaną wpłatę w pierwszej kolejności na odsetki, ale tylko nieprzedawnione.

Sąd wskazał na art. 120 § 1 k.c., zgodnie z którym bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Roszczenie staje się natomiast wymagalne z chwilą, gdy wierzyciel uzyskuje prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a dłużnik zostaje obciążony obowiązkiem spełniania świadczenia.

Skutek przedawnienia polega na tym, że wprawdzie roszczenie istnieje nadal, ale ten, przeciwko komu jest ono kierowane może uchylić się od jego zaspokojenia. Osoba przeciwko której przysługuje roszczenie może bez ujemnych konsekwencji prawnych odmówić podjęcia zachowania, do którego jest zobowiązana.

Z kolei z mocy art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Roszczenie o świadczenie okresowe staje się wymagalne osobno w każdym dniu opóźnienia i w związku z tym przedawnia się osobno za każdy dzień opóźnienia przy uwzględnieniu trzyletniego terminu, zgodnie z art. 118 k.c. Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem odsetki stanowią świadczenie pieniężne uboczne dłużnika, o charakterze okresowym w rozumieniu art. 118 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2011 r., I CSK 161/10). Termin trzyletni przedawnienia roszczenia o odsetki jest niezależny od tego, czy roszczenie główne jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, czy takim nie jest (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 619/04).

W tych okolicznościach, w ocenie Sądu Okręgowego pozwana zobowiązana do zwrotu kwoty dopłaty oraz odsetek od dopłat stała się dopiero w momencie wyegzekwowania od kredytobiorcy środków lub dobrowolnej spłaty kredytu przez dłużnika. Pozwany Bank powinien zatem przekazać Agencji otrzymane w drodze egzekucji kwoty w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania.

W świetle powyższego, daty początkowe wymagalności przedmiotowego roszczenia Agencji są to dni, w których upływał 14-dniowy termin do przekazania przez pozwaną na rzecz powódki otrzymanych w toku postępowania egzekucyjnego kwot w ustalonych przez strony proporcjach. Daty te to: dla kwoty 8.362,12 zł dzień 27 października 2007 r., dla kwoty 17. 301,59 zł dzień 17 maja 2008 r., dla kwoty 664,88 zł dzień 2 lipca 2008 r., dla kwoty 158.189,28 zł dzień 15 września 2008 r.

Od tych dat na podstawie art. 481 § 1 k.c. powódce były należne ewentualne odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia. W związku z powyższym, skoro w dniu 20 kwietnia 2017 r. pozwana dokonała zapłaty na rzecz powódki podnosząc także zarzut przedawnienia, to Agencja mogła ją zaliczyć na poczet roszczenia odsetkowego, ale tylko za okres nieprzedawniony. Zatem pierwsze odsetki przedawniły się po upływie 3 lat, czyli w dniu 28 października 2010 r. i stopniowo następowało przedawnienie kolejnych odsetek.

Ubocznie Sąd zaznaczył, że gdyby przyjąć w ślad za twierdzeniem powódki, że roszczenie o zapłatę kwoty wyegzekwowanej od kredytobiorcy stało się wymagalne dopiero w dniu pozyskania przez powódkę informacji o wyegzekwowaniu przez bank środków, tj. w 2016 r. wówczas odsetki za opóźnienie należne byłyby dopiero od tej daty, zatem zostałyby w całości zapłacone.

Zdaniem sądu pierwszej instancji powódka nietrafnie oparła swoje roszczenie na podstawie przepisu art. 471 k.c., zgodnie z którym przesłankami odpowiedzialności kontraktowej są niewykonanie bądź nienależyte wykonanie zobowiązania, poniesienie szkody, związek przyczynowy pomiędzy niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem

zobowiązania a szkodą. Pozwana niewątpliwie nie przekazała powódce otrzymanej od komornika kwoty w terminie 14 dni od daty jej odzyskania, do czego była zobowiązana na podstawie umowy nr (...) z 15 kwietnia 1997 r. Jednakże powyższe uchybienie samo w sobie, nie może doprowadzić do uwzględnienia roszczenia, ponieważ nie zostały wykazane pozostałe przesłanki odpowiedzialności kontraktowej, a mianowicie adekwatny związek przyczynowy i szkoda. W tym zakresie zastosowanie znajduje art. 361 § 1 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W granicach normalnego związku przyczynowego naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Szkodę należy przy tym rozumieć jako powstałą wbrew woli poszkodowanego różnicę między jego stanem majątkowym po nastąpieniu zdarzenia, a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Tymczasem powódka otrzymała należną kwotę w związku z rozwiązaniem umowy o kredyt zawartej ze S. S. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie za okres trzech lat. Gdyby pozwana wykonała swoje zobowiązanie w sposób prawidłowy, to powinna ona w terminie 14 dni licząc od dnia dokonania wpłaty przez komornika przekazać należną Agencji zgodnie z umową kwotę. Innymi słowy powódka otrzymała całą należną kwotę, na podstawie obowiązującej strony umowy, a zatem nie można mówić, że po jej stronie powstała szkoda z uwagi na niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy w rozumieniu przepisu art. 471 k.c. W istocie powódka, opierając żądanie zapłaty na powołanym przepisie, domagała się zapłaty przedawnionych odsetek od spełnionego na podstawie umowy świadczenia, a żądanie takie, wobec podniesionego zarzutu przedawnienia, nie zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiodła powódka. Zaskarżając wyrok w całości zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak swobodnej i wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Powódka zarzuciła sądowi pierwszej instancji również naruszenie prawa materialnego – art. 471 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z § 6 ust. 1, 2 i 4 umowy nr (...) z dnia 22 lipca 2005 r. poprzez błędne nieprzyjęcie, że powódka wykazała w sprawie wszystkie łączne przesłanki szkody, art. 471 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez błędne nieprzyjęcie, że roszczenie odszkodowawcze za nienależyte wykonanie umowy jest roszczeniem o innym charakterze niż roszczenie o wykonanie umowy i ma na celu całościowe wyrównanie uszczerbku wywołanego nieprawidłowym zachowaniem kontrahenta, a nie wymuszenie na nim wykonania zobowiązania zgodnie z treścią umowy, art. 354 § 1 k.c. w zw. z art. 355 § 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z § 6 ust. 1, 2 i 4 umowy nr (...) z dnia 22 lipca 2005 r. poprzez ich niezastosowanie i nie uwzględnienie przez sąd, że pozwany przy wykonaniu umowy (umów) zobowiązany był do zachowania podwyższonego poziomu staranności wynikającej z zawodowego charakteru prowadzonej działalności, w tym w zakresie dopełnienia wszystkich warunków wynikających z umów, w szczególności w zakresie egzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorcy zwrotu części oprocentowania wynikającego z umowy kredytu oraz przesłania go na rachunek powódki niezwłocznie od daty wyegzekwowania, naruszenie art. 56 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 14 ust. 3 pkt a umowy nr (...) z dnia 22 lipca 2005 r. poprzez ich niezastosowanie i nieuwzględnienie przez sąd pierwszej instancji, że zobowiązania wynikające z dotychczas udzielonych przez bank kredytów m. in. na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 lat regulowane są w trybie i na warunkach przedmiotowej umowy, przy czym do zwrotu dopłat stosuje się postanowienia § 6-8, natomiast przesłanki zawrotu dopłat pocenia się według umów obowiązujących Agencję i Banki w dniu udzielenia kredytu, art. 492 § 1 pkt 1) k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i tym samym niewzięcie pod uwagę, że w dniu 4 stycznia 2013 r. doszło do połączenia Banku (...) S.A. z (...) Bankiem S.A. poprzez przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą.

W konkluzji apelacji powódka cofnęła powództwo w sprawie co do kwoty 813,91 zł.

Ponadto wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w zmienionym zakresie tj. o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej 139.956,12 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 kwietnia 2017 r. do dnia

zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny aprobuje ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny i przyjmuje go za własny. Na akceptację zasługuje również ocena prawna zebranego w sprawie materiału dowodowego w kontekście dochodzonego roszczenia.

Podniesiony przez apelującą zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c. nie jest zasadny już choćby z tego powodu, że pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Powódka wywiodła bowiem powództwo o zasądzenie 140.770,03 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania na podstawie art. 471 k.c. Z uzasadnienia pozwu wynika i w dalszym ciągu powódka również na etapie postępowania apelacyjnego stanowisko to podtrzymuje, że dochodzona kwota wraz z kwotą 43.747,84 zł stanowi sumę 184.517,86 zł należną powódce w wykonaniu umowy o dopłaty do odsetek od udzielanych przez bank kredytów.

Wokół kwestii zatem zastosowania w sprawie art. 471 k.c. toczy się spór między stronami, natomiast kwestie dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobody pozostają bez większego znaczenia, tym bardziej, że odnoszą się one do okoliczności przyznanych przez pozwaną jak choćby kwestia następstwa prawnego pozwanej, braku wypłaty przez pozwaną przysługującej jej należności w terminie.

Pozwana nie kwestionuje w sprawie faktu, że z uzyskanej kwoty w związku z wypowiedzeniem kredytobiorcy S. S. (2) umowy kredytu należności powódce nie przekazała w terminie wynikającym z łączącej strony umowy. Wręcz przeciwnie przyznaje ten fakt, a zatem strony prezentują zgodne stanowiska co do istotnych okoliczności – wysokości należnego powódce kapitału, wysokości przekazanej powódce należności oraz przekazania powódce należności z opóźnieniem.

Powódka swoje roszczenie wywodzi z art. 471 k.c., który przewiduje odpowiedzialność za szkodę na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Odpowiedzialność kontraktowa wymaga zatem powstania szkody rozumianej w sposób określony w art. 361 § 2 k.c. jako strata i utracone korzyści.

Szkoda wynikająca z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania stanowi różnicę między stanem majątku wierzyciela wskutek naruszenia zobowiązania a hipotetycznym stanem, jaki by istniał, gdyby dłużnik zachował się zgodnie z treścią zobowiązania. Jej wysokość nie zawsze odpowiada wartości przedmiotu świadczenia, którą może znacznie przekraczać.

Jakkolwiek pojęcie szkody nie zostało zdefiniowane w kodeksie cywilnym, to jednak przyjmuje się, że chodzi o uszczerbek poniesiony w dobrach chronionych poszkodowanego wbrew jego woli, wskutek zdarzenia wyrządzającego szkodę.

Jeżeli natomiast chodzi o szkodę w postaci utraconych korzyści, ze swej istoty mającą charakter hipotetyczny, jej udowodnienie polega na wykazaniu tak dużego prawdopodobieństwa wystąpienia stanu hipotetycznego, tj. osiągnięcia korzyści, że w świetle zasad doświadczenia życiowego możliwe jest przyjęcie, że do utraty korzyści rzeczywiście doszło. Stopień prawdopodobieństwa osiągnięcia korzyści odróżnia szkodę w tej postaci od tzw. szkody ewentualnej, sprowadzającej się do utraty samej szansy osiągnięcia korzyści, która nie podlega naprawieniu.

W piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, że mimo że uprawnienie wierzyciela do otrzymania odsetek za opóźnienie w ogóle nie jest uzależnione od szkody, to jednak trudno nie uznać tych odsetek za szczególnie rodzaj odszkodowania w formie zryczałtowanej. Dysponowanie bowiem pieniędzmi z reguły jest źródłem korzyści

majątkowej (choćby w postaci oprocentowania od umiejscowienia danej sumy pieniężnej w banku) i tym samym jakiegokolwiek opóźnienie w zapłacie długu pieniężnego prowadzi do wyrządzenia wierzycielowi szkody. W konsekwencji odszkodowanie zgodnie z zasadami ogólnymi ma siłą rzeczy znaczenie uzupełniające. **Determinuje to wniosek, że łączna suma przypadająca wierzycielowi z tytułu tego odszkodowania - oraz jako odsetki za opóźnienie - nie może przekraczać wysokości szkody, jakiej wierzyciel doznał w efekcie zwłoki dłużnika. Z tego względu od odszkodowania należnego wierzycielowi na zasadach ogólnych należy odliczyć sumę pobraną przez niego z tytułu odsetek za opóźnienie** [Komentarz do Kodeksu cywilnego – G. Bieniek (red.), H. Ciepła, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, C. Żuławska; Księga trzecia, Zobowiązania, T. 1-2, (...), 2011, (por. orzeczenie SN z 28 kwietnia 1958 r., 2 CR 460/57, (...) nr 359363, OSN 1959, nr 2, poz. 53).

Z powyższego wynika, że odsetki nie są kwalifikowane jako odszkodowanie na zasadach ogólnych i jako takie zachowują charakter roszczenia okresowego.

Nie ulega zatem wątpliwości, że szkoda, jaką poniosła powódka na skutek niewłaściwego wykonania umowy, stanowi kwotę 184.517,86 zł.

Przechodząc do stanu faktycznego ustalonego w niniejszym postępowaniu, podkreślić należy, że powódka nie kwestionuje przysługującej jej wysokości zwrotu tytułem dopłat do oprocentowania kredytu – 184.517,86 zł. Taką też kwotę powódka otrzymała od pozwanej. Pozostałą część należności przekazanej przez pozwaną, zgodnie z twierdzeniami pozwanej, stanowią odsetki za opóźnienie w przekazaniu należności powódce, jednakże jedynie za okres trzech lat wstecz, co do wcześniejszego okresu pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia odsetkowego.

Powódka stoi na stanowisku, że odsetki od powyższej kwoty powstały w okresie od dnia, kiedy należność główna winna zostać zapłacona a dniem faktycznego jej uiszczenia z winy pozwanej, a nie powódki, co ma wpływ na wysokość dochodzonej szkody. Powódka zatem nadaje odsetkom należnym z tytułu opóźnienia w zapłacie należności umownej charakter odszkodowania.

Jak jednak wynika z wyżej przytoczonych argumentów w postaci stanowiska doktryny, odsetki nie mogą być traktowane jako odszkodowanie w rozumieniu art. 471 k.c. w zw. z art. 361 k.c., jakkolwiek stanowią pewną postać „odszkodowania” - zrekompensowania wierzycielowi niemożności dysponowania kapitałem.

Powódka w uzasadnieniu apelacji odwołuje się do orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r. (V CSK 515/07), zgodnie z którym w wypadku, gdy szkoda nastąpiła z powodu niewypłacenia wynagrodzenia o określonym terminie spełnienia, odsetki za opóźnienie wierzyciel mógł ująć w kwocie żądanego odszkodowania. Powódka w procesie niniejszym nie dochodzi odsetek jako odszkodowania, których zresztą w ten sposób nigdy nie traktowała jak wynika z korespondencji między stronami

Należy jednak podkreślić, że powódka w wezwaniu do zapłaty z dnia 22 września 2016 r. skierowanym do pozwanej, domagała się zwrotu środków finansowych w kwocie 430.969,71 zł pozyskanych ze sprzedaży nieruchomości kredytobiorcy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia odzyskania środków do dnia ich zwrotu na rachunek Agencji, zatem domagała się wykonania umowy przez pozwaną.

Problem pojawił się dopiero wówczas, gdy powódka otrzymała w dniu 20 kwietnia 2017 r. wpłatę w wysokości 227.841,64 zł., ponieważ zgodnie z treścią pisma pozwanej z dnia 18 października 2016 r. pozwana uznała roszczenie o zwrot dopłat wraz z odsetkami jednakże jedynie za trzy lata wstecz licząc od daty uregulowania należności głównej.

Skoro odsetki od należności głównej w dalszym ciągu zachowują charakter świadczeń okresowych, to zgodnie z art. 118 k.c. ulegają trzyletniemu przedawnieniu. W związku z powyższym słusznie sąd pierwszej instancji uznał, że pozwana miała prawo podniesienia zarzutu przedawnienia odsetek za okres wcześniejszy.

Powstaje pytanie, czy powódka otrzymując należność 227.841,64 zł miała prawo dokonania podziału tej kwoty na należność główną i odsetki za nieterminowe spełnienie świadczenia w sposób wynikający z treści art. 451 k.c.

W piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, że przesłanką zastosowania art. 451 k.c. jest – obok zaistnienia więcej niż jednego zobowiązania między tym samymi stronami oraz spełnienia świadczenia, które nie wystarcza na pokrycie wszystkich długów – jednorodność tych długów. Wymóg ten powinien być odnoszony do właściwości przedmiotów poszczególnych świadczeń. Jest on spełniony zwłaszcza w razie istnienia kilku długów opiewających na obowiązek uiszczenia sum pieniężnych.

W orzecznictwie jednak przyjęto, że możliwość zastosowania przez wierzyciela uprawnienia wynikającego ze zdania drugiego paragrafu 1 art. 451 k.c. istnieje również wówczas, gdy wierzycielowi przysługuje wobec dłużnika jeden dług składający się z należności głównej i ubocznej w postaci odsetek (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2002 r., sygn. akt III CKN 495/00).

Co do zasady więc powódce uprawnienie do zaliczenia uiszczonej kwoty w pierwszej kolejności na odsetki od należności głównej przysługiwało.

Powódka kwestionując stanowisko pozwanej, odnoszącej się do podniesionego na etapie przedsądowym zarzutu przedawnienia odsetek za okres wcześniejszy niż 3 lata wstecz, twierdzi, że zarzut taki na tym etapie postępowania jest bezskuteczny.

Z tym stanowiskiem nie można się zgodzić. Pozwana ma prawo podnoszenia zarzutu przedawnienia na każdym etapie w stosunku do roszczenia wymagalnego. Jak się wydaje żadna ze stron nie podawała w wątpliwość faktu wymagalności roszczenia i odsetek za opóźnienie.

Nie zasługuje na akceptację stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu apelacji jakoby podniesienie przez pozwaną zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa. Powódka jest instytucją dysponującą środkami publicznymi, to na niej spoczywa obowiązek szczególnej staranności w odzyskiwaniu środków, które zostały w sposób sprzeczny z ich przeznaczeniem wykorzystane. Zatem powoływanie się na opieszałość banku w informowaniu o odzyskanych od kredytobiorcy środkach jest niezasadne i nie może być podstawą oceny zarzutu przedawnienia jako nadużycia prawa.

W związku z powyższym powódka otrzymując od pozwanej należność w wysokości 227.841,64 zł była uprawniona do zaliczenia jej części na odsetki lecz jedynie nieprzedawnione.

Z powyższego wynika, że skoro powódce przysługiwała należność w wysokości 184.517,86 zł., to pozwana w całości roszczeniu temu zadośćczyniła. Zatem roszczenie powódki wygasło na skutek jego spełnienia przez dłużnika. Nie sposób zatem zasadnie twierdzić, że powódka poniosła szkodę, której wysokość określiła w pozwie, a dodatkowo również, by istniał jakikolwiek związek przyczynowy pomiędzy szkodą, która na dzień wnoszenia powództwa nie istniała, a działaniem pozwanej.

W tych okolicznościach nie są zasadne zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego podniesione w apelacji powódki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 k.p.c. stosownie do jego wyniku.